

Úvod do korpusové lingvistiky

7

DIACHRONIE A KORPUSY

Diachronní

Můj seznam | [Všechny korpusy](#)

[řada SYN](#) [řada ORAL](#) [InterCorp](#) [synchronní](#) [diachronní](#) [mluvený](#) [psaný](#) [webový](#) [současná verze](#) [starší verze](#)
[čeština](#) [cizojazyčný](#) [paralelní](#) [srovnatelný](#) [autorský](#) [reprezentativní](#) [akviziční](#) [specializovaný](#) [Zrušit výběr](#)

Přidrže klávesu CTRL/Command, chcete-li vybrat více šítek

Část názvu nebo popisu

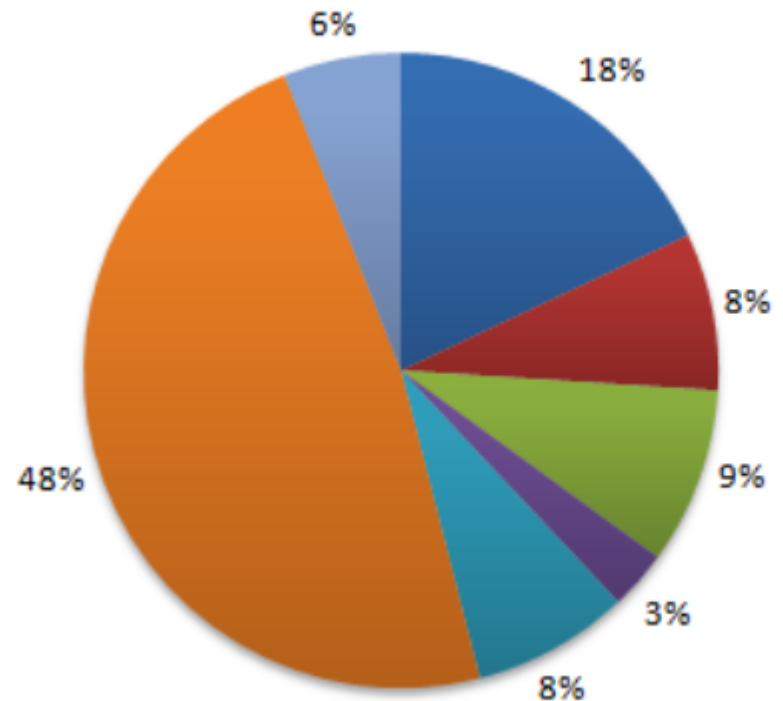
[codit](#) 33.1M
[diakorp.v6](#) 4.13M
[dotko](#) 14.6M
Early English Books Online 872M
[hotko](#) 44.4M
[kh-dopisy](#) 622k
[kh-noviny](#) 1.18M
[obc](#) 35.4M
Psalm 77 - Greek 1.1k
Psalm 77 Coresi - Romanian 1000
Psalm 77 Coresi 2 - Romanian 1.03k
Psalm 77 Coresi 2 - Church Slavonic 900
Psalm 77 Ciobanu - Romanian 900
Psalm 77 Ciobanu - Church Slavonic 800
Psalm 77 Hurmuzaki - Romanian 600
Psalm 77 Scheia - Romanian 1000
Psalm 77 Voroneț - Romanian 500
Psalm 77 Voroneț - Church Slavonic 500
Psalm 77 Tomić - Church Slavonic 900
[speeches](#) 249k
[totalita](#) 15.4M
DraCor Shakespeare's drama corpus 1.07M

diakorp v6

- Korpus Diakorp reprezentuje diachronní složku ČNK.
- 7 století
- (v6 -3,4 mil. slov.)
- dia 2019 – připraven k publikaci

Složení Diakorpu verze 6 (zveřejněna 2015) v % **pozic** na časov

konec 13. stol. - 1989

- Do r. 1989 odborné texty a publicistika
- do r. 1944 beletrie
- původně zapsané či vytištěné různými pravopisnými systémy (tzv. jednoduchým, spřežkovým a diakritickým pravopisem) a jejich kombinacemi
- transkripce nikoli transliterace (popř. další úpravy)
- https://wiki.korpus.cz/doku.php/kurz:hledani_v_diachronnim_korpusu

Texty: Klasifikace textů v korpusu Diakorp verze 6

V závorkách jsou uvedeny typy textů, které zatím buď nejsou v korpusu zastoupeny, nebo nejsou určeny (X).

txtype_group	txtype
próza	povídka, román, cestopis...
verše	písně duchovní...
drama	tragédie, komedie ve verších...
odborná teoretická	chemie, historie...
odborná praktická	zvěrolékařství, zemědělství...
periodikum	časopis, noviny
názory	X (propagace, agitace, polemika apod.)
reflexe	X (esej, rozjímání apod.)
řeč	modlitby, bohoslužba... (slavnostní řeč apod.)
každodenní	deník... (dopis, paměti apod.)
mix	X

Kompletní seznam zdrojových textů

https://wiki.korpus.cz/doku.php/seznamy:zdrojove_texty_korpusu

Zdrojové texty diachronních korpusů

Korpus	Formát OOo Calc	Formát MS Excel
Diakorp verze 5	 ods	 xlsx
Diakorp verze 6	 ods	 xlsx
Diakon do r. 1989 ²⁾	 ods	 xlsx

Kontext

Výskytů: 1 785 | i.p.m.: 432,32 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 306,95 | Výsledek je promíchán

1 / 45 ▶▶▶

Výběr řádků: základní ▾

- Jičínský, Karel: Vývin českého právnictví (1862) pan Šumburk za mé paměti oba přísahu provedli , oba **sú** právi před lidmi zůstali . " . Bylť to jeden
- X: Překlad proroků Izaiáše, Jeremiáše, Daniela (UK... jeho , v lidech nenie zákon a proroci jeho nenalezli **sú** vidění od hospodina . Seděli sú na zemi , utajili
- X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14... tělesenstvie , ó , velmi se tiem stydieše , že **sú** malí časové jeho těla skrátili žádost duchovní a dobro
- X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14... by ten slavný přiebytek pústenničí zamyslił a počal . Jedni **sú** řekli , by Eliáš prorok zamyslił a počal ten přiebytek
- Štítný ze Štítného, Tomáš: Řeči besední (Budyšínsk... řád , vyšší , opět se dělí , že jedni **sú** , ješto rukú a mečem zlé , nehodné v královstvu
- Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy... jest kamenem alabastrovým velmi hladkým a prostřed toho rynku udělání **sú** čtyře slúpové z kamene tesaného velmi čistí . Na těch
- Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy... sedni na lavici a deštičku pod nohy podloží , kteréž **sú** hned k tomu připraveny . Prostřed těch komórek jest j
- Štítný ze Štítného, Tomáš: Řeči besední (Budyšínsk... zle děje , jako by činili zlych skutky ; a **sú** zlí , ješto sú tak bezpečni , jako by měli
- Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy... viery rozdielné i obcovanie od jiných všech jednot , kteréž **sú** v zemi té i v jiných okolních , a pravie

Výskytů: 1 333 | i.p.m.: 322,85 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 196,72 | Výsledek je promíchán

1 / 34 ▶▶▶

Výběr řádků: základní ▾

- X: Pasionál muzejní (Muz III D 44) (R) (1350-1400) To svatý Dominik učinil , svú bratří , jichžto juž **bieše** čtyři sta a šestnádzte , radu vzal . A tu
- X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14... umřela . A jejie šlépěje biechu plny krve , neb **bieše** bosa vyšla . Tu on naplakav se i jide pravit
- X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14... A ta již za muž dána bieše . A již **bieše** v štrnádzte letech a umějše řecky i ejijsky a velmi
- X: Pasionál muzejní (Muz III D 44) (R) (1350-1400) Ježíšova slova , ež třikrát Jezukrista zapřel , neb jakž **bieše** jemu na večeri řekl Ježíš : Prvé než kokot zapěje
- X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14... Isti diábelské ukazováše . Postava i zvuk i hluk všech **bieše** velmi hrozný . Tu svatý Antoní , ubit jsa a
- Milíč z Kroměříže, Jan: Milíčovský sborník modlite... přičiniti , aby se trnie hlúbe ubilo , jenž se **bieše** přitupilo , vtočilo se ostře pod kóži . Ach ,
- X: Český študent (1869) i všem milu vele . Ta dci na div sličná **bieše** , těla urostlého krásně . Líce jměše ovšem biele ,
- X: O svatém Jeronýmovi knihy troje (Olomouc, SVK I... , pro obraz slavného Jeronýma , jenž na celi napsán **bieše** , přes práh přijíti nesměl . Divná věc , milý
- Milíč z Kroměříže, Jan: Milíčovský sborník modlite... učiueno jest nic . Což učiueno v něm , život **bieše** a život bieše světlo lidské a světlo ve tmách svietí
- X: Pasionál muzejní (Muz III D 44) (R) (1350-1400) Zacharie podlé pořáda třídy Abie , z něhožto roda Zacharia **bieše** . Takto svatý Lukáš ve Čtení píše : Zacharias s

Není lemmatizován, lze užít regulární výrazy

[word=".*uov?"]

Výskytů: 1 936 | i.p.m.: 468,89 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 431,22 | Výsledek je promíchán

1 / 49 ▶▶▶

Výběr řádků: základní ▾

☐	Fencel, Jan Mantuán: Rada zhovadilých zvířat (UK 54...	s každým svorné . Množství nás v jednom ovčinci ,	beranuov	, skopcuov , jehňat i ovcí . Proto všichni spolu
☐	Glatouinus, Simon Ennius: Sepsání kronik a životů ...	našich časuov byli a někteří ještě živi jsou , kterýchžto	historikuov	a kronikářiuv jména tuto dolejí pořád psaná nejdeš .
☐	X: O svatém Jeronýmovi knihy troje (Olomouc, SVK I...	Obrátiv Cyrilus oči svoji k nebesóm , viděl jest toliko	zástupuov	anjelóv , týmž obličejem utkavše anjely , jehož snažn
☐	X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14...	ani se co poradovav kniežěcie přiezni , a jako nepřijav	listuov	, svolav bratří i vecě : Nenieť to veliký div
☐	X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14...	, zaslúženie i viny poznavaše . A když někteří z	mníškuov	chtiechu k božiemu tělu přistúpati , počě jich vzdžo
☐	Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy...	kupcův s velblúdy mnohými , neb tam mají velblúdy miesto	vozuov	a všecky věci na nich nese , ktož co má
☐	Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy...	na to dlaženie teče voda trubami jedna zhóru , druhá	doluov	. A na ten prevět nemóž než bosýma nohama jíti
☐	X: Životy svatých otců (UK XVII D 36) (R) (1400-14...	, že tichý úmysl všicku moc našich protivníkuov , točíš	diábluov	přemáhá . I také náš Spasitel Kristus svítězil jest nac
☐	Kabátník, Martin: Cesta z Čech do Jeruzaléma a Egy...	jim toho zase opravití . V tom klášteře jest sedm	oltářiuv	a napsáno jest nade dveřmi vnitř kostela sedm věr k
☐	X: Lékařství neznámého františkána (UK XVII B 18) ...	hromadu , mažiž tiem dásně . Proti otoku a rozsedení	pyskuov	Olejem dřevěným aneb ruoženým pomazuj . Také ole

Další zdroje pro diachronní výzkum - VW

internetová aplikace, která **od listopadu 2006** postupně zpřístupňuje textové, obrazové a zvukové zdroje k poznání historické češtiny.

Vokabulář webový

Webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny

Co je VW	Aktuality	Slovníky staré češtiny	Textové banky	Edice	Mluvnice	Digitalizované slovníky	Odborná literatura	Audioknihy	Zdroje	Nástroje
----------------	-----------	------------------------------	------------------	-------	----------	----------------------------	-----------------------	------------	--------	----------

Staročeské slovníky

- el. verze slovníků staré češtiny

- ✓ Malý staročeský slovník ([MSS](#))
- ✓ Elektronický slovník staré češtiny ([ESSČ](#))
- ✓ J. Gebauer, Slovník staročeský ([GbSlov](#))
- ✓ Staročeský slovník (sešit 1–26) ([StčS](#))
- ✓ F. Šimek, Slovníček staré češtiny ([ŠimekSlov](#))
- ✓ Heslář lístkového materiálu ke StčS ([HesStčS](#))
- ✓ Index Slovníku staročeských osobních jmen Jana Svobody ([IndexSvob](#))

skvúcí/stkvúcí

[jednoduché hledání](#) [pokročilé](#)

stkvúcí

Hledej

řadit retrográdně

[generální heslář \(1\)](#) [fulltextové hledání \(18\)](#)

[stkvúcí](#) | **MSS** |

stkvúcí, stvúcí adj. zářící; skvoucí, skvělý; stkvúcie nakaženina pobělavá prašivina, vyrážka na kůži

Poslední změna: 05. 08. 2013

Zdroj: **Malý staročeský slovník**

Připomínky

Textová banka dostupná přes KonText

Korpus: Staročeská textová banka 1.1.22.1

Hledat v korpusu

Korpus: Staročeská textová banka 1.1.22.1

Typ dotazu: Základní

Klávesnice

Dotaz:

V případě problémů s kompatibilitou pokročilého CQL editoru s vaším prohlížečem můžete přepnout do základního CQL editoru v menu "Zobrazení" → "Obecné volby zobrazení"

 Specifikovat kontext

 Omezit hledání

Je lemmatizován (být)

Korpus: Staročeská textová banka 1.1.22.1 | Dotaz: být (419 017 výskytů)

Výskytů: 419 017 | i.p.m.: 60 259,86 (vztaženo k celému korpusu) | ARF: 265 221,91 | Výsledek je setříděn

1 / 10 476 ▶▶

Výběr řádků: základní ▾

☐	ListLit ↗ 1v	Pavel dal	jest	Ploskovicích zeřmu , Vlach dal jest Dolas zeřmu bogu i
☐	ListLit ↗ 1v	Pavel dal jest Ploskovicích zeřmu , Vlach dal	jest	Dolas zeřmu bogu i svátému Ščepánu se dvěma dušníkoma ,
☐	PisOstr ↗ 8v ↗ 3	Sedlatu . Slovo do světa stvořenie v božství schováno ,	jež	pro Evino shřešenie na svět posláno . Dievcě dřieve porozenie
☐	PisOstr ↗ 8v ↗ 6	pro Evino shřešenie na svět posláno . Dievcě dřieve porozenie	jest	zvěstováno , z Davidova pokolenie božsky vchováno . Ot něhože
☐	ModlKunh ↗ 147r ↗ 21	z radostného , z vysokého i z ščedrého , ež	si	ráčil ny stvořiti , velmi drazě vykúpiti , nebesa dens
☐	ModlKunh ↗ 147v ↗ 30	popa všelikého . Tu své divy ty zjěvuješ , když	nás	hřiešných navščeřvuješ , chléb v své Tělo proměňuješ , z
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 37	přěbýváš , cěle na nebi počíváš . Ani na nebi	jsi	věčř , ani v oplatcě jsi menší , ani na
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 38	. Ani na nebi jsi věčř , ani v oplatcě	jsi	menší , ani na nebi světlejší , ani v oplatcě
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 41	nebi světlejší , ani v oplatcě temnějšř . Na nebi	jsi	veštek zjěvně , v oplatcě jsi veštek tajně , jakož
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 42	temnějšř . Na nebi jsi veštek zjěvně , v oplatcě	jsi	veštek tajně , jakož na nebi jsi slavně , takož
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 43	, v oplatcě jsi veštek tajně , jakož na nebi	jsi	slavně , takož v oplatcě jsi divně . Když tak
☐	ModlKunh ↗ 148r ↗ 44	, jakož na nebi jsi slavně , takož v oplatcě	jsi	divně . Když tak divně k nám přichodíš , s

nikoli desambiguován

jest/býti/VB-S---3P-AA---I-|VB-S---3P-AA---P-

jest/býti/VB-S---3P-AA---I-|VB-S---3P-AA---P-

jest/býti/VB-S---3P-AA---I-|VB-S---3P-AA---P-

jest/býti/VB-S---3P-AA---I-|VB-S---3P-AA---P-

A-AA---I-|V--D---3A-AA---P-|V--P---1A-AA---I-|V--P---1A-AA---P-|V--P---2A-AA---I-|V--P---2A-AA---P-|V--P---3A-AA---I-|V--P---

A-AA---I-|V--D---3A-AA---P-|V--P---1A-AA---I-|V--P---1A-AA---P-|V--P---2A-AA---I-|V--P---2A-AA---P-|V--P---3A-AA---I-|V--P---

s/býti|s/VB-S---2P-AA---I-|VB-S---2P-AA---P-|R---7-----

A-AA---I-|V--D---3A-AA---P-|V--P---1A-AA---I-|V--P---1A-AA---P-|V--P---2A-AA---I-|V--P---2A-AA---P-|V--P---3A-AA---I-|V--P---

nás/ná|býti/I-----|VB-S---2P-AA---I-

nás/ná|býti/I-----|VB-S---2P-AA---I-

s/býti|s/VB-S---2P-AA---I-|VB-S---2P-AA---P-|R---7-----

s/býti|s/VB-S---2P-AA---I-|VB-S---2P-AA---P-|R---7-----

s/býti|s/VB-S---2P-AA---I-|VB-S---2P-AA---P-|R---7-----

býti/býti/Vf-----A---I-|Vf-----A---P-

jest/býti/VB-S---3P-AA---I-|VB-S---3P-AA---P-

Lze využít funkce rozhraní KonText

Celkem: 709 položek (15 stránek)

	filtr	word (slovní tvar, „pozice“)	Freq	
1	p / n	jest	99527	
2	p / n	s	40165	
3	p / n	by	32263	
4	p / n	aby	28162	
5	p / n	sú	22860	
6	p / n	bude	19154	
7	p / n	byl	17511	
8	p / n	sem	15730	
9	p / n	býti	11559	
10	p / n	jsú	11548	
11	p / n	je	9130	
12	p / n	bieše	7991	
13	p / n	bylo	6966	
14	p / n	byla	5337	
15	p / n	budú	5293	
16	p / n	byli	5175	

Starší české mluvnice

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/moduly/mluvnice>

Seznam mluvnic

Řadit podle: ▲ ▼

1–51 / 51

Jan Hus. *[Abeceda (Husova Abeceda)]*. 15. století.

Josef Dobrovský. *Abhandlung über den Ursprung des Namens Tschech (Czech), Tschechen*. Praha (Prag); Vídeň (Wien), 1782. Vydání první.

gezeigt haben, sehr unbeträchtlich. Er kann, wenn es ihm gefiele die analog. Schreibart anzunehmen, nur die in seiner Grammatik vorkommenden Ausnahmen, das y nach c, s, z betreffend, mit einem Röschel oder Bleistift löschen, und die analogische Grammatik ist fertig. Alles geht leicht, wenn man will. Auch werden ja seine Werke, wie wir wissen, von Analogisten und Anomalisten ohne Unterschied gekauft und gelesen. Und wie ehrenvoll wäre es für den H. Prof., wenn er der Wahrheit die Achtung zollend, seine Abweichung gegen einen Buchstaben überwinden, uns Analogisten die Hand biete, und fortan mit uns, die wir sicher nur das wünschen, was er wünscht — die Ausbildung und Vervollkommnung unserer Sprache und Literatur — zu gleichem Ziele freundschaftlich fortschreiten wollte!

§. 29. Recapitulation, Friedensanträge, und Schluß.

den Wörterbarrath hiez u aus allen uns offen stehenden Quellen, selbst aus andern slavischen Dialecten, den russischen nicht ausgenommen, hohlen müssen; indem das goldene Zeitalter, welches cum grano salis zu nehmen ist, bei weitem unzureichend ist, den Mangel hierin zu ersetzen; daß diese Sprachreinigung freilich mit Umsicht und Besonnenheit, ohne Mißbrauch geschehen solle, aber auch wirklich von den vorzüglicheren Schriftstellern ohne Mißbrauch bisher geschehen sey; daß die Unverständlichkeit gar oft in der Sprachkunde des Lesers, der mit der Literatur und Sprache nicht fortschreiten kann oder will, ganz vorzüglich liege; daß dadurch viele schiefe Urtheile über die neuen Schriften veranlaßt werden, welche böse Menschen ergreifen und zu schlechten Absichten benützen; daß die Anschuldungen, die H. N. den Analogisten aufbürdet, grundfalsch, und eine bloße Folge seiner überspannten Meinung von dem s. g. goldenen Zeitalter, und seiner übermäßigen Vorliebe für die ihm gewohnte Schreibart sind; daß die kleine, leichte aber nützliche orthogr. Verbesserung

více

- <http://vokabular.ujc.cas.cz/informace.aspx?t=kontakty&o=kontakty>

- Manuscriptorium, virtuální badatelské prostředí pro oblast historických fondů <http://www.manuscriptorium.com/>
- Centrum medievistických studií (digitalizované edice a jiné zdroje k českým středověkým dějinám) <http://cms.flu.cas.cz/>
- Virtuální archiv listin střední Evropy <http://www.monasterium.net>
- Český národní korpus <http://ucnk.ff.cuni.cz>
- Elektronická verze Příručního slovníku jazyka českého a naskenovaný lístkový archiv k PSJČ <http://psjc.ujc.cas.cz>
- Elektronická verze Slovníku spisovného jazyka českého <http://ssjc.ujc.cas.cz>
- LEXIKO – webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících <http://lexiko.ujc.cas.cz/>
- Latinsko-české slovníky Mistra Klareta (elektronická edice knihy Klaret a jeho družina) <http://titus.uni-frankfurt.de/texte/etcs/slav/acech/klaret/klare.htm>
- Słownik języka polskiego XVII i 1. połowy XVIII wieku <http://sxvii.pl/>
- Historický slovník slovenského jazyka V (R—Š), Bratislava 2000 <http://slovník.juls.savba.sk/?d=hssjV>

<http://kott.ujc.cas.cz/index.php>

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ
AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i.

Česko - německý slovník Fr. Št. Kotta

[Seznam Hesel](#)

Fulltext Vše

Prohledávat:

Hesla Obsah hesel

Vyhledat

Příklad otázek v testu

- Která pracoviště zpřístupňují diachronní data?
- Lze zkoumat česká diachronní data pomocí stejných nástrojů (manažeru kontext) jako data synchronní?
- Existují lemmatizovaná diachronní data?